

O delovanju priča tudi pravilni zapisnik, ki naznanja 365 števil, a v to niso vračunje okrožnice in razna vabila itd. zaradi koncerta.

„Zveza“ ima tudi svoj socialni odsek pod vodstvom tovariša P e s k a, o katerem delovanju bo poročal omenjeni tovariš pri posvetovanju današnji popoldan.

Tako sem na kratko očrtal delovanje naše „Zveze“ v tej kratki dobi nekaj mesecev. Imamo še mnogo načrtov, kako delovati v prosep našega stanu in bode vodstvo vse sile napelo, da tozadevno ukrene po svoji najboljši volji.

To pa je le mogoče, ako ga podpirajo vsa društva, ako stojite vsi z nami v močni falangi, ki se bo mogla krepko upirati sovražnikom — tedaj prosimo, bodimo edini, bodimo složni, bodimo delavni.

Tajnikovo poročilo se je z odobravanjem sprejelo in se mu je izrekla zahvala za trud.

Poročilo blagajnika.

To je moralo odpasti zaradi opravičene odsotnosti blagajnikove, pač pa je predsednik na kratko označil glavne stroške in dohodke. O izpremembi društvenih pravil je obirno poročal tovariš G n u s.

Prišlo je tuintam do živahnih debat zlasti glede društvenega glasila, vendar so se končno sprejela pravila taka, kot jih je poročevalec sestavil z nekim majhnim dodatkom.

Predlogi vodstva:

a) Imenik članov „Zveze“ je treba spraviti v red. Vsako okrajno učiteljsko društvo naj pošlje do konca meseca julija t. l. še enkrat imenik svojih članov označen s številkami ter obdrži enak imenik zase. Ti imeniki se bodo vpisali v posebno knjigo. Pozneje bi ne bilo več treba pošiljati tega imenika, ampak naznanilo bi se samo, kateri člani pod znano številko so izstopili, umrli ali se drugam preselili. Novi člani pa se v imeniku naprej zapisujejo in vodstvu vsako leto vpošljejo. Tako bo manj pisarij. Natančna evidenca članov je nujno potrebna zaradi uradne statistike ter obračuna z „Lehrerbundom“. Prosim, da to cenjeni odborniki sporoče učit. društvom, da se potem natančno in pravočasno ravnajo, da ni treba nepotrebnih pisarij.

b) Blagajniki učiteljskih društev naj plačujejo natančno po stanju članov določene prispevke, za letos 1 K od člana, kar je pošiljati našemu blagajniku tov. Iv. Pušenjaku v Šmihel nad Mozirjem. Prigodilo se je, da je tajnik društva poslal imenik članov, blagajnik pa prispevke za manjše število članov.

c) Vsako učiteljsko društvo naj napravi tudi imenik onih učiteljev in učiteljic, ki niso v naši organizaciji. Dobro bi bilo, da jih vsako okrajno učiteljsko društvo še enkrat povabi k društvu, poudarjajoč to okolnost, Morda vendar pristopijo, če ne, jih bomo imeli v evidenci kot malkontente ter si jih dobro zapomnili.

d) Dobro bi bilo, da napravimo statistiko o učiteljskih sinovih in hčerah, ki obiskujejo razne šole po mestih. V tem oziru še nimamo nobenega pregleda in ne vemo, v koliko bomo deležni „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani. A še nekaj nam bo treba premišljevati. Ali bi ne kazalo, da bi se v Mariboru, Celju ali Ptuj napravlili nekaki dijaški domi, to je, da bi si kak umirovljen učitelj ali kdo drugi najel večje stanovanje za učiteljske dijake. Plačevati se mora povsod za hrano in stanovanje, ali navadno manjka pravega nadzorstva. To bi se tudi dalo urediti za naš stan primerno.

e) „Zveza“ naj pristopi k „Zavezi“ z letnim doneskom 10 K ter voli tri delegate kakor „Kranjsko deželno učiteljsko društvo“.

f) Upravni odbor sklence, naj vsa okrajna učiteljska društva opozorijo učiteljsvo, da s šolskimi oblastnjami dopisujejo slovensko.

g) Ali se udeleži „Zveza“ vseslovenskega učiteljskega shoda v Pragi?

Vsi ti predlogi se sprejmejo deloma soglasno deloma z večino glasov.

Delegatom „Zaveze“ se izberejo tovariši Gnus, Petriček in Šijanec; namestnikom Voglar Franc.

Predlogi društvenikov:

a) Predlog ormoškega društva naj „Zveza“ potem „Lehrerbunda“ ukrene vse potrebno, da odpade tajna kvalifikacija in se uvede javna — odpade, ker je „Zveza“ itak že tozadevno pred dvema mesecema storila vse potrebno.

b) Gornjegrajsko učiteljsko društvo predlaga:

1. „Zveza“ naj premišluje, ali bi ne bilo umestno, da bi se v Mariboru pod vodstvom

kakega upokojenega učitelja uredil nekak dijaški dom za sinove učiteljev. Tam bi bili ti dijaki v dobri oskrbi in pod primernim nadzorstvom. Seveda bi se plačevalo za nje po običajnih cenah.

2. „Zveza“ naj predlaga „Lehrerbundu“, da ta deluje na to, da se bo šlo letošnje leto kot jubilejno leto za dve leti.

Oba predloga se soglasno sprejmeta.

c) Ormoško učiteljsko društvo predlaga: „Zveza“ naj potem „Lehrerbunda“ predloži na deželni zbor resolucijo:

Dokler se regulacija učiteljskih plač stalno ne izvrši, naj:

1. vse učiteljske osebe dobe draginjsko doklado;

2. definitivna podučiteljska mesta naj se štejejo popolnoma;

3. dve provizorični leti se naj vštejeta v pokojnino.

Soglasno sprejeta in se izroči ta resolucija stalnemu odseku za izboljšanje našega gmotnega položaja potom našega zastopnika Požegarja.

Določilo dnevnega reda za občni zbor.

Določi se, da odpade poročilo o delovanju in o računih zaradi kratkega časa, samo obe javljeni predavanji se vršita, in sicer govori prvi tovariš Černež, drugi pa profesor dr. Fran Ilešič.

Določilo kraja in časa prihodnje seje.

Sklene se, da se vrši prihodnja seja v Celju, in sicer določi čas vodstvo. Seja se vrši kmalu nato, ko bodo nova pravila potrjena.

Slučajnosti.

Sprejme se tov. Voglarjev nasvet: Naj se začne akcija, da se tudi volijo namestniki učiteljskih zastopnikov v okrajnem šolskem svetu.

Ravno tako soglasno obvelja tudi predlog, ki ga je tov. Vrečko utemeljeval:

„Zveza“ naj bi pri c. kr. dež. šol. svetu izposlovala ukaz na okrajne šolske svete, ozir. glavarstvo, da se pomožni uradniki, ki so nastavljeni za pisarije okraj. šolskih svetov, smejo v prvi vrsti le za šolskostvarno pisarenje uporabiti. — Za kako drugo pisarsko uporabo pa le tedaj, ko bi šolskih stvari — šolskega dela — jim zmanjkalo. To zato, da se ne bo ekspedicija pri nekaterih okrajnih šolskih svetih po nepotrebnem in pa na dolgo zavlačevala.

Tov. Gnus pravi, kake velike zasluge je imel pokojni tov. Strmšek za „Zvezo“ kot njen ustanovnik in predlaga, da „Zveza“ prispeva 50 K za spomenik.

Soglasno sprejeto.

Ravnatko tudi Mesičekov predlog: „Zveza“ naj vsako leto priredi kak koncert. Pevci, pevke in godbeniki naj se združijo.

Pevovodjem se določi tovariš V r e c e r Rajko.

Tov. Vrečko se še zahvali sedanjemu odboru, zlasti še predsedniku, da se je „Zveza“ spravila v pravi tir.

Nato zaključil predsednik sejo upravnega odbora. (Konec.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 50.002'33.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem.

Priznato in nepobitno dokazano je, da je dobro in zadovoljno učiteljsvo eden prvih in glavnih pogojev za napredek vsakega naroda bodi v duševnem, bodi v gmotnem oziru. Moralo bi se torej po vsi pravici pričakovati, da je učiteljsvo glede na svojo težko nalogo in veliko odgovornost tudi tako plačano, da se more povsem posvetiti le svoji vzvišeni nalogi in da se mu ni treba pehati za postranskimi dohodki, da more svojemu stanu dostojno živeti in nastopati. Žalibog, da temu ni tako! Go-

riška je v tem oziru zaostala daleč za drugimi deželami, v katerih so se prejemki učiteljev že davno primerno zvišali. Zaradi tega nedostatka in prisiljeni po krulečem žledu so bombardirali goriški učitelji od l. 1902. leto za letom deželni zbor za uravnavo in povišanje plač. Deželni zbor pa je imel za vse peticije gluha ušesa, izgovarjaje se, da ni možno dobiti pokritja za zvišanje prejemkov meščanskih in ljudskih učiteljev.

Slednjič se je deželni zbor vendar toliko ohrabil, da je naložil v seji 21. junija 1902. šolskemu odseku, naj prouči to pereče vprašanje in stavi svoječasno primerne predloge. In je deželni zbor res te predloge sprejel v seji 3. januarja 1903. Ta zakonski načrt je bil pa tako sestavljen, da se je moralo biti brez drugega prepričan, da ne bo nikdar potrjen, kar se je tudi zgodilo. V seji 10. novembra 1904. je sprejel deželni zbor popravljeni zakonski načrt, pa tudi ta zaradi netočnosti, ki jih je bilo v njem, ni našel milosti pri vladi, ki je koncem 1905 vrnila načrt dežel-nemu odboru nepotrjenega. Deželni zbor je sprejel v seji 24. novembra 1905. vnovič popravljeni načrt zakona, ki je dobil najvišje potrjenje 14. januarja 1906.

S tem zakonom se je določila plača učiteljem 1. razreda 1600 K, 2. razreda 1400 K in 3. razreda 1200 K. V drugih deželah pa dobivajo po 2400, 2200 in 1800 K in imajo tudi petletnine po 200 K, v nekaterih se je znižala tudi službena doba na 35 let in se pristeva pokojnini tudi stanarina, kar vsega na Goriškem ni.

Da pa ob današnji draginji učitelj s svojo plačo in posebno še, ako ima družino, prav težko izhaja, tega se ne more tajiti. Posledica temu je, da se učitelji izseljujejo v druge dežele, kjer so boljše remunerirani in da na Goriškem primanjkuje moških učiteljskih oseb in se morajo na moška učiteljska mesta imenovati ženske. Na mestni šoli „pod Kapelo“ v Gorici sta razpisani dve učiteljski mesti že v tretjič, a nihče ne kompetira. V gradiščanskem glavarstvu pa ne morejo popolniti nič manje nego 42 učiteljskih mest; tudi v slovenskem delu dežele je mnogo praznih služb.

Da ljudski pouk ne bo še dalje nazadoval, mora novi deželni zbor poskrbeti, da se učiteljske razmere uravnajo enako v drugih deželah, za kar je seveda potreba nekaj več cvenka. Tega pa se že dobi z dobro voljo, saj se dobivajo tudi tisočaki za „dobro roko“ deželnim uradnikom, ki so že itak izvrstno plačani. Sploh pa je vsak delavec opravičen do tega, da se njegovo delo pošteno plačuje; torej so do tega opravičeni tudi izobraževalci ljudstva na deželi!

Nekaj misli o nemščini na c. kr. učiteljsku v Kopru.

Dogodki minolih dni, ki so se odigrali na gori imenovanem zavodu, mi dajejo povod, da izpregovorim nekaj besed o gojitvi nemškega jezika, ki so ga dijaki tega zavoda dolžni učiti se.

Da bode čitajoče občinstvo lagje resno upoštevalo moje trditve in izvajanja, navajam takoj, da zajemam građivo k temu dopisu iz lastne izkušnje, ker sem bil pred leti sam dijak tega zavoda.

Pred leti je bilo c. kr. učiteljsku v Kopru razdeljeno po narodnosti obiskujočih dijakov v tri oddelke: slovenski, hrvaški in laški. Ta razdelitev se je v zadnjem času v toliko izpremenila, da se je preselil hrvaški oddelk na Kastav, a slovenskemu oddelku se obeta, da bo premeščen v Gorico. Kako se potem uredi pouk nemškega jezika na teh ločenih zavodih, to pokaže bodočnost. Ali kar se tiče gojitve nemščine, se mi zdi, da ostane sistem isti, a ta sistem ima svoje nedostatke. In te želim tu opisati tako, kakor sem jih sam izkusil.

Za mojega časa (in tako mislim, da je še sedaj) smo se učili nemškega jezika v prvem tečaju po 1 uro na dan. Ves pouk se je vršil strogo v nemškem jeziku, a pri pouku so bili navzoči obenem dijaki vseh treh narodnosti.

Razen tega so se učili v tem jeziku (vsaj principialno) manj važni predmeti: risanje, lepomis, godba, petje in telovadba.

Sedaj pa si oglejmo nekoliko udeležence tega pouka! Slovenci so bili še najboljši v

primeri s svojimi hrvaškimi in laškimi kolegi. Toda tudi slovenski dijaki so se pri tem predmetu ločevali v 2 tabora. Bili so med nami taki, ki so bili prišli na učiteljsku s kake srednje šole in so znali bolj nemško nego slovensko — vsaj oni sami so trdili tako — v drugi kategoriji so pa bili taki, ki so prišli na učiteljsku s kake pripravnice, kjer se je gojila nemščina le kakor predmet in ne kakor učni jezik. Ti slednji so se morali pa dokaj boriti z nemškim jezikom.

Tako je bilo v prvem tečaju. Do zaključka šolskega leta je vsak, tudi slabič, dosegel toliko, da je v drugem tečaju mogel slediti predavanju pedagogike v nemškem jeziku.

Do tu je šlo vse dobro.

Tu pa moram konstatirati resnico, da do znanja kakega jezika se ne dosepeva z enim samim korakom, ampak jih je treba več.

Priučiti se kakemu jeziku toliko, da ga umejemo ko ga slišimo govoriti, ali če ga čitamo; to bi bil po mojem mnenju prvi korak.

Mnogo težji pa je nadaljni korak na tem potu, to je: ustno izražanje svoje misli v tujem jeziku. Tu so nam stale nasproti dvovrstne težkoče. Na eni strani je moral misliti učenec na nemščino in je moral loviti primerne izraze; na drugi strani pa misliti na snov, ki jo obdeluje.

Le žal, da so nam v drugem tečaju jeli predavati po nemščini najvažnejši in skoraj najtežji predmet, pedagogiko.

V predmetih, ki smo se jih učili v slovenskem jeziku, smo imeli povsem dobre rede, medtem ko je šlo v pedagogiki slabše ravnozaradi jezikovne težave.

Razen pedagogike se je poučevalo v nemškem jeziku tudi kmetijstvo, kemijo in v četrtem tečaju se je ponavljalo zemljepis in zgodovino tudi v nemščini. Praksa je ostala pri vseh teh predmetih ista: na račun nemškega jezika je trpel učenec dobi slabjši red tudi v dotičnem predmetu.

Ko imam danes vso to trnjevo pot za seboj, vidim nje hibe in usojam se izreči svojo sodbo v tej stvari: Nemščina naj se le goji na učiteljsku, bodi tudi v toliki meri, kakor do sedaj; zakaj v to nas sili vsakdanja praktična potreba. Izpremeni naj se pa način učenja. Na zavod naj se nastavi za ta predmet strokovnjak, makari Nemeč, ki naj uči nemščino v zato določenih urah.

Predmet pa, ki zahteva strogega mišljenja, in v katerem predmetu je opraviti s tolikimi abstraktnimi pojmi, tak predmet naj se razpravlja v materinskem jeziku, ta predmet je pedagogika.

Da dobe dijaki govorno in pisno prakso v nemškem jeziku, to bode skrb učitelja nemškega jezika, nikakor pa ne učitelja pedagogike.

Razen tega mi je še omeniti, da ni Koper mesto, kjer bi se mogel dijak tudi zunaj šole kako izpopolnjevati v znanju nemškega jezika. Med seboj obučujejo dijaki v materinskem jeziku, po mestu pa večinoma laško. Mladenič ne čuti na ta način prav nikake potrebe za učenje nemščine. V tem pogledu se gotovo obrne na bolje, ko se premesti učiteljsku iz Kopra. Učitelj.

Društvo slovenskih učiteljic.

Društvo slovenskih učiteljic je imelo svoj redni občni zbor dne 16. aprila 1903 v šentjakobski šoli v Ljubljani ob mnogi udeležbi. Otvori ga tovarišica K. Drollova s tem, da se spominja v primerem posmrtnem nagovoru umrlih tovarišic M. Pšeničnik-Praprotnikove, J. Perušek-Modrijanove in O. Kobau-Gasperinove. Vse tri so bile članice našega društva. Zlasti vneta za napredek in prosep društva je bila Kobauova, ki ni bila le vzorna učiteljica, vzgojiteljica in mati, ampak tudi vrla in zavedna koleginja. Slava njenemu spominu! Ti in še drugi slučajni o bolezni in smrti kolegij kličejo po samopomoči in opozarjajo živo, da si za slučaj bolezni oskrbimo kraj in prostor, kamor bi se hodile zdraviti in krepčati. Srčno pozdravlja vse zbrane kolegince z željo, da dramijo in navdušujejo tudi druge kolegince za delo, ki bo nam samim v korist in čast. Zlasti presrečno pa pozdravlja deželnega poslanca n a š e g a Gangla, ki je s svojo pri-

Dalje v prilogi.